

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88

overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

Gerard Wijnsma
telefoon 038 499 71 86
g.wijnsma@overijssel.nl
Zaaknummer 5131581

Stichting Woonbedrijf IEDER1
M.E.J. Jansen
Postbus 888
7400 AW DEVENTER

Datum	Kenmerk	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
28.02.2019	2019/0043119	1 van 21		26 oktober 2018	

Onderwerp: Ontheffing Wet natuurbescherming

U heeft, namens Stichting Woonbedrijf IEDER1, een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 26 oktober 2018² ontvangen. De aanvraag is in verband met uitvoering van planmatig onderhoud aan de Osseweerdstraat 13-30 en 1 t/m 11 te Deventer. In deze brief geven wij onze beslissing weer.

Besluit

Wij verlenen u een ontheffing³ van verbodsbepalingen voor soorten van de Vogelrichtlijn en van de Habitatrichtlijn. In het bijzonder gaat het om het verbod om nesten, rustplaatsen van de gierzwaluw en de huismus opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten van deze soorten weg te nemen⁴ en van het verbod om de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen⁵.

Deze ontheffing is in verband met uitvoering van planmatig onderhoud aan de Ossenweerdstraat 1 t/m 11 en 13 t/m 30 in Deventer.

U krijgt geen ontheffing van het verbod om de huismus en gierzwaluw opzettelijk te storen, waarbij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding⁶ en van het verbod om de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren⁷. De door u genomen en voorgeschreven mitigerende maatregelen voorkomen dat een overtreding plaatsvindt.

De motivering voor ons besluit is in bijlage 2 (overwegingen) weergegeven.

De volgende stukken van de aanvraag maken onderdeel uit van de ontheffing, voor zover niet in strijd met de voorschriften:

- Maatregelenboek mitigatie en compensatie beschermde verblijfplaatsen wnb (Maatregelenboek – ongeschikt maken) (ons kenmerk 2019/0055452)

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid

² EDO-kenmerk 2018/0491005

³ Op basis van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid

⁴ Art. 3.1, tweede lid

⁵ Art. 3.5, vierde lid

⁶ Art. 3.1, vierde lid i.s.m. het vijfde lid

⁷ Art. 3.5, tweede lid

Deze ontheffing is geldig vanaf de dag na verzending tot en met 1 april 2020.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

Leges

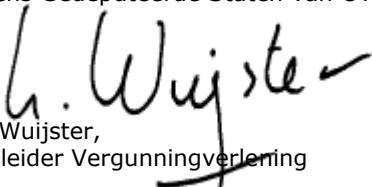
U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd⁸. De verschuldigde leges voor dit besluit bedragen € 1.757,00.

Voor betaling van dit bedrag ontvangt u een factuur. Op deze factuur staat tevens vermeld hoe u eventueel bezwaar kunt aantekenen tegen de hoogte van het legesbedrag en de gehanteerde grondslagen.

Vragen

Heeft u vragen? Belt u dan met Gerard Wijnsma, te bereiken tijdens kantooruren op nummer 038 499 71 86. Schrijft u ons een brief of e-mail? Behandel dan één onderwerp per brief of e-mail. Wilt u ook het zaaknummer Z-HZ_WNB-2018-004238 vermelden? Op die manier kunnen wij sneller op uw vraag of opmerking reageren.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van gemeente Deventer;
- Loo Plan, dhr. Sinke.

---

⁸ Belastingverordening Overijssel

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken, als u belanghebbende bent.

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat in de kantlijn van onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, Team Juridische zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 038 - 425 48 02.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

BIJLAGE 1 - VOORSCHRIFTEN

Moet u volgens voorschriften iets melden of contact opnemen met het bevoegd gezag? Geeft u dan altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming - soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit. Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek bestemd is. Het meldpunt is bereikbaar via de telefoon onder nummer 038 425 24 23 of via het e-mailadres meldpunt@overijssel.nl.

Neem ook contact met ons op als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Afhankelijk van de situatie kan een wijziging van de ontheffing nodig zijn of moeten extra maatregelen worden genomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Als u het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan moet u dit ter goedkeuring voorleggen aan de provincie. Alleen na schriftelijke toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem voor overleg contact op met ons meldpunt.
2. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts) personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
3. Minimaal een week voor aanvang van de werkzaamheden dient u de datum van de start te melden bij het meldpunt. Geeft u bij de melding aan:
  - de contactpersoon ter plaatse, inclusief een telefoonnummer;
  - de naam van de begeleidende ecologische deskundige, inclusief een telefoonnummer;
  - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;
  - het kenmerk van deze beschikking (2019/0043119).

Soortspecifiek

Gierzwaluw

4. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare broedperiode van de gierzwaluw. De broedperiode van de gierzwaluw loopt van half april tot en met half augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologische deskundige op het gebied van de gierzwaluw⁹.

---

⁹ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologische deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

5. U dient minimaal 30 houtbetonnen kasten van het type (NKGZ08 of vergelijkbaar) op te hangen. Hierbij geldt het volgende:
  - De verblijfplaatsen moeten zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst, bij voorkeur geclusterd bij elkaar en altijd buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden staan
  - De kasten worden opgehangen onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de gierzwaluw. De locaties worden in het veld bepaald;
  - niet in de volle zon hangen (bij voorkeur op een hoek of langs de kopse kant van een gebouw in de koele, schaduwrijke noord- en oostgevel)
  - voldoende (veilige) uitvliegruimte hebben: minimaal 1 meter breed en 3 meter diep, zonder kans op verkeersslachtoffers;
  - minimaal 3 m hoogte;
  - de nestkasten moeten zijn geplaatst voordat gierzwaluwen in Nederland aanwezig zijn.
  - locaties van de kasten en datum van plaatsing moeten in het logboek worden aangetekend.
  - het verwijderen van de tijdelijke kasten mag alleen buiten het broedseizoen plaatsvinden, als de permanente maatregelen zijn gerealiseerd
  - van dit voorschrift mag worden afgeweken wanneer de werkzaamheden inclusief voorschrift 7 geheel kunnen worden uitgevoerd en afgerond buiten het broedseizoen van de gierzwaluw (uitvoering september-maart).
6. Als tijdens de werkzaamheden het risico bestaat dat verblijfplaatsen door de gierzwaluw alsnog worden ingenomen moeten de nesten en rustplaatsen van de gierzwaluw ongeschikt gemaakt worden. Het ongeschikt maken moet voor aanvang van het broedseizoen uitgevoerd worden. Verblijfplaatsen van gierzwaluw zijn af te sluiten door het aanbrengen van strak zeildoek of dubbeltjesgaas rond de verblijfplaatsen of door de gaten met PUR schuim te dichtten.
7. Voor de gierzwaluw moeten direct na afronding van de werkzaamheden tenminste 30 permanente verblijfplaatsen aanwezig zijn. Het definitieve ontwerp van deze voorzieningen dient tenminste vier weken voor realisatie ter goedkeuring te worden overlegd aan het bevoegd gezag via het meldpunt.

Huismus

8. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare broedperiode van de huismus. De broedperiode van de huismus loopt van maart tot en met augustus. Aaneengesloten vorstperioden van minimaal drie dagen (met overdag temperaturen lager dan 0 graden Celsius) in de periode december tot en met februari vormen ook kwetsbare perioden. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan de broedperiode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus. De ecologisch deskundige dient afwijkingen vooraf af te stemmen met de toezichthouder van het bevoegd gezag.
9. Voorafgaand aan de werkzaamheden moet u tijdelijke kasten voor de huismus ophangen op de volgende wijze:
  - 8 kasten van type NKGZ08;
  - De huismuskasten worden geclusterd opgehangen. Hierbij wordt er gezorgd dat de huismuskasten met de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen of dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit;
  - De huismuskasten worden op minimaal 3 meter hoogte geplaatst;
  - De kasten worden op een voor de huismus geschikte wijze en plek opgehangen. Dit betreft een noord of oost expositie of een ligging in de schaduw van bijv. een dakgoot. De kast wordt bij voorkeur op een hoek of langs de kopse kant van een gebouw in de koele, schaduwrijke noord- en oostgevels aangebracht;
  - In de directe omgeving van de huismuskast dient continu voldoende dekking aanwezig te zijn (minimaal 3 à 4 meter hoog opgaand groen), en dient er altijd (binnen 100 à 200 meter, bij voorkeur binnen 50 meter) voldoende geschikt voedsel en potentiële slaapplekken beschikbaar te zijn;

- De kasten moeten binnen 100 á 200 meter van de huidige nesten opgehangen worden, maar buiten de invloed van de werkzaamheden;
  - De kasten worden opgehangen onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus. De locaties worden in het veld bepaald;
  - De locaties en datum van plaatsing van de kasten moeten na plaatsing in het logboek worden aangetekend;
  - Het verwijderen van de tijdelijke kasten mag alleen buiten het broedseizoen plaatsvinden, als de kasten op dat moment ongebruikt zijn en als de permanente voorzieningen tenminste drie maanden aanwezig zijn.
10. Drie tot vijf dagen voorafgaand aan de werkzaamheden moeten de nesten en rustplaatsen van de huismus ongeschikt gemaakt worden. Het ongeschikt maken mag niet in de broedperiode of andere gevoelige perioden uitgevoerd worden. Voorafgaand aan het ongeschikt maken is een broedcontrole noodzakelijk door een ecologisch deskundige. Hierbij wordt gelet op nestindicerend gedrag van huismussen. Als dit wordt geconstateerd, moeten de werkzaamheden aan de daken worden uitgesteld tot na het broedseizoen (zie voorschrift 8).
11. Het ongeschikt maken van de nesten en rustplaatsen van de huismus moet plaatsvinden door het afdichten van de toegangswegen. U werkt daarbij onder andere met zeildoek, dubbeltjesgaas, spouwborstels en afdichting met pur, volgens uw maatregelenboek – ongeschikt maken. Het afdichten moet zorgvuldig plaatsvinden zodat geen openingen overblijven. De werkzaamheden worden tezamen met de ecologisch deskundige beslist, uitgevoerd en gecontroleerd op hun effectiviteit. In het logboek moet aangetekend worden op welke wijze dit is gebeurd.
12. In de gerenoveerde panden dient u duurzame, permanente verblijfplaatsen aan te brengen voor de huismus. Hiervoor dient u vogelschroot aan te brengen op de derde panlat (van onder gezien) over de gehele daklengte. Hierdoor blijft de ruimte onder de eerste dakpan beschikbaar. Daarbij moet u zorg dragen dat deze ruimte ook toegankelijk is voor de huismus en dat de ruimte tussen de dakconstructie en de dakpan niet wordt ingenomen door isolatiemateriaal. In het logboek moet aangetekend worden op welke wijze dit is gebeurd.

Gewone dwergvleermuis

13. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis. De kwetsbare overwinteringsperiode loopt van november tot en met maart. De kwetsbare voortplantingsperiode loopt van half mei tot augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. De ecologisch deskundige dient afwijkingen vooraf af te stemmen met de toezichthouder van het bevoegd gezag.
14. Uiterlijk voor 15 maart 2019 moet u tijdelijke kasten voor de gewone dwergvleermuis ophangen op de volgende wijze:
- 10 kasten, type Schwegler 2FE of VK WS 01
  - locatie aan gebouwen hebben die gelijk is aan of beter van kwaliteit is dan de oorspronkelijke situatie wat betreft oriëntatie op de zon, hoogte (3 meter hoogte), aanvliegroute en vrije vliegruimte en de locatie is vrij van kunstlicht, vrij van verstoring en predatie.
  - De kasten moeten binnen 100 á 200 meter van de huidige verblijfplaatsen opgehangen worden, maar buiten de invloed van de werkzaamheden;
  - De kasten worden opgehangen onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. De locaties worden in het veld bepaald;
  - De locaties en datum van plaatsing van de kasten moeten na plaatsing in het logboek worden aangetekend.

15. Het verwijderen van deze tijdelijke vleermuiskasten mag alleen buiten de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis en op het moment dat deze niet in gebruik zijn. Voorafgaand aan het verwijderen is een controle door een ecologisch deskundige noodzakelijk.
16. De verblijfplaatsen worden 3 tot 5 dagen voor de aanvang van de werkzaamheden ongeschikt gemaakt, maar buiten de kwetsbare perioden. U maakt daarbij gebruik van het afsluiten van openingen met exclusion flaps. Omdat niet duidelijk is waar verblijfplaatsen precies aanwezig zijn, moet er zorg voor worden gedragen dat alle potentiële openingen worden afgesloten. Daarnaast maakt u gebruik van uw maatregelenboek – ongeschikt maken voor eventuele aanvullende maatregelen.
17. Na het ongeschikt maken moet een controle worden uitgevoerd met behulp van een batdetector. Deze controle moet 3-5 dagen na het ongeschikt maken worden uitgevoerd worden door de ecologisch deskundige, waarbij de nachten geschikte vliegomstandigheden voor vleermuizen moeten hebben ($>10^{\circ}\text{C}$, weinig wind en maximaal motregen). Indien alsnog vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten extra maatregelen getroffen worden om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. De ecologisch deskundige bepaalt dat. Deze procedure dient herhaald te worden totdat geen exemplaren meer waargenomen worden. De onderhoudswerkzaamheden mogen pas starten als uit de controle blijkt dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn.
18. In de woningen dienen tenminste 4 permanente voorzieningen te worden gerealiseerd in de vorm van inbouwkasten in de gevels. Het definitieve ontwerp van deze voorzieningen dient tenminste vier weken voor realisatie ter goedkeuring te worden overlegd aan het bevoegd gezag via het meldpunt.

Overige zaken

19. De ontheffinghouder moet een ecologisch logboek (laten) bijhouden, uit dit logboek moet aantoonbaar blijken hoe uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften en de gemaakte keuzen. Het gaat dan onder andere om het bijhouden van data van uitvoeren in relatie tot weersomstandigheden, rapportage controles en afweging voor locaties van de tijdelijke verblijfplaatsen, permanente verblijfplaatsen, wijze van ongeschikt maken, en oplossingen bij onverwachte soorten of situaties. Het ecologisch logboek dient aanwezig te zijn op de werklocatie.

BIJLAGE 2 - Overwegingen bij het besluit

Het besluit bestaat uit de ontheffing en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluiten de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	WEERGAVE VAN DE FEITEN	10
A1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	10
A1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	10
A1.2	Doelstelling van het project	10
A1.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	11
A1.4	Periode	11
A1.5	Onderliggende documenten	11
A1.6	Aanvullende gegevens	11
A2	Bevoegdheid	11
A2.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	11
A3	Procedure	12
A3.1	Overeenstemming andere provincie	12
A3.2	Adviesverzoek aan gemeente	12
A4	Toetsingskader soorten	12
A4.1	Wettelijke regels	12
A4.2	Provinciaal beleid	12
A4.2.1	Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur	12
A4.2.2	Beleidsregel Natuur Overijssel 2017	13
A4.2.3	Jaarrond beschermde vogelnesten	13
B	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	13
B1	Inhoudelijke beoordeling	13
B1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	13
B1.1.1	Beschrijving onderzoeksmethoden en resultaat	13
B1.1.2	Beoordeling uitgevoerd onderzoek	14
B1.2	Invloed van het project op betrokken soorten	15
B1.2.1	Effectbeoordeling in de aanvraag	15
B1.2.2	Toetsing van de effectbeoordeling	16
B1.3	Alternatieven voor realisatie van het project	18
B1.3.1	Alternatievenafweging in de aanvraag	18
B1.3.2	Toetsing van de alternatievenafweging	19
B1.4	Wettelijk belang van het project	19
B1.4.1	Motivatie wettelijk belang in de aanvraag	19
B1.4.2	Toetsing aan wettelijk belang	20
B1.5	Beoordeling staat van instandhouding	20
B1.6	Toetsing aan overige vereisten	20
B1.7	Eindconclusie toetsing	21

B1.8	Zorgplicht blijft altijd gelden	21
C	Slotconclusie	21

A WEERGAVE VAN DE FEITEN

A1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

A1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

De aanvraag betreft het groot onderhoud van de woningen aan de Ossenweerdstraat 1 t/m 11 en 13 t/m 30 in Deventer. Het gebouw Ossenweerdstraat 7-11 wordt op termijn afgestoten door Stichting Woonbedrijf IEDER1. Aan deze gebouwen wordt in principe enkel planmatig onderhoud uitgevoerd. Aan het pand Ossenweerdstraat 13-30 wordt naast planmatig onderhoud ook isolatie aangebracht.

In detail worden de volgende werkzaamheden voorzien:

Ossenweerdstraat 7-11

- Schilderwerk;
- Klein gevelherstel.

Bij het gebouw met de huisnummers 7-11 was het op het moment van aanvragen onduidelijk of er werkzaamheden aan het dak werden uitgevoerd. Inmiddels¹⁰ is duidelijk dat het dak niet vervangen zal worden.

Ossenweerdstraat 13-30

- Vervanging dakpannen;
- Gevelisolatie / spouw (aanbrengen/aanvullen);
- Isolatie bergruimte in kelder en op zolder;
- Kozijnvervanging i.v.m. plaatsing dubbelglas;
- Vervangen dakgoot + hemelwaterafvoer;
- Schilderwerkzaamheden;
- Bijkomende werkzaamheden.

Er vinden geen werkzaamheden aan tuinen of groen plaats. De werkzaamheden vinden plaats in de periode maart 2019 – 1 april 2020.

A1.2 Doelstelling van het project

Het doel van het project is groot onderhoud, waarbij tevens energetische maatregelen worden genomen. Met de isolatiewerkzaamheden wordt invulling geven aan de doelstelling uit het Koepelconvenant Energiebesparing Gebouwde Omgeving & Convenant Energiebesparing Huursector.

---

¹⁰ E-mail van 25 februari 2019, ons kenmerk 2019/0057387

A1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan van de verbodsbepalingen en soorten, zoals opgenomen in tabel 1.

Tabel 1: soorten en verbodsbepalingen

Soort	verbodsbepaling	
	nesten, rustplaatsen en eieren opzettelijk vernielen of beschadigen ¹¹	Opzettelijk verstoren ^{12, 13}
gierzwaluw	X	X
huismus	X	X
gewone dwergvleermuis	X	X

A1.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 1 april 2020.

A1.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Loo Plan, 26 oktober 2018. Activiteitenplan bij ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming planmatig onderhoud met (deels) energetische maatregelen Ossenweerdstraat te Deventer, complex 3, inclusief bijlagen;
- Ondertekende en gedateerde machtiging;
- Loo Plan, 14 december 2018. Beantwoording vragen ontheffing Wnb Ossenweerdstraat te Deventer;
- Maatregelenboek m.b.t. ongeschikt maken verblijfplaatsen.

A1.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 21 oktober 2018 ontvangen. Op 22 november 2018 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 21 december 2018¹⁴ ontvangen. Op 22 februari 2019 hebt u het ongeschikt maken van verblijfplaatsen nader toegelicht¹⁵.

A2 Bevoegdheid

A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹⁶. In

¹¹ Art. 3.1, tweede lid

¹² Art. 3.1, vierde lid

¹³ Art. 3.5, tweede lid

¹⁴ Ons kenmerk 2018/0549237.

¹⁵ Ons kenmerk 2019/0055452

¹⁶ Besluit natuurbescherming, art. 1.3, eerste lid.

dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

A3 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

A3.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A3.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van gemeente Deventer gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

A4 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

A4.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming¹⁷ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁸ zijn voor de toetsing relevant.

A4.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7).

A4.2.1 Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur

Met de Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hierna: Omgevingsverordening) hebben wij een nadere invulling gegeven aan enkele wettelijke regels. In deze verordening zijn een aantal nationaal beschermd diersoorten vrijgesteld van de verbodsbepalingen. Het gaat om soorten die algemeen voorkomen. De betreffende soorten zijn opgenomen in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. De populaties van deze soorten verkeren in een gunstige staat van instandhouding. Deze vrijstellingen zijn aanvullend aan de vrijstellingen via de gedragscodes.

Voor de soorten in de eerder genoemde bijlage geldt een vrijstelling voor het opzettelijk doden of vangen. Dit geldt alleen als dit nodig is in het belang, zoals dit is weergegeven per soort in bijlage 9a bij artikel

---

¹⁷ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹⁸ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

7.4.1 van de Omgevingsverordening. Voor deze soorten is het ook toegestaan om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen, als aan onderstaande voorwaarden zijn voldaan.

Voorwaarden

- De vrijstelling voor de handeling is niet geregeld in een door de minister goedgekeurde gedragscode.
- Er zijn geen andere bevredigende oplossingen om de doelstellingen van de handelingen te bereiken.
- De algemene zorgplicht is in acht genomen. Dat wil zeggen dat het opzettelijk vangen en doden van dieren zoveel mogelijk is voorkomen.

A4.2.2 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

In onze beleidsregel¹⁹ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten²⁰ (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

A4.2.3 Jaarrond beschermde vogelnesten

Het beleid van het ministerie van Economische Zaken voor jaarrond beschermde nesten heeft Gedeputeerde Staten van Overijssel onverkort overgenomen.

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling²¹ vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Tijdens het broedseizoen zijn de verbodsbepalingen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Nesten van de gierzwaluw en de huismus zijn jaarrond beschermd. Voor deze soort geldt dat de specifieke voorwaarden voor de nestplek niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

B TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

B1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel de kennisdocumenten soorten²² (voorheen de soortenstandaard) van de gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis bij onze toetsing.

B1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

B1.1.1 Beschrijving onderzoeksmethoden en resultaat

¹⁹ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

²⁰ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>.

²¹ Art 3.1, eerste, tweede, derde en vierde lid van de Wnb

²² Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>.

Gezien de mogelijke geschiktheid van de gebouwen, bestaat het onderzoek uit een nader onderzoek naar de aanwezigheid en functies van de gebouwen voor gierzwaluw, huismus en vleermuizen.

In onderstaande tabel zijn de onderzoeksmomenten voor het plangebied weergegeven. De onderzoeken zijn gebaseerd op de kennisdocumenten / NGB protocollen en het vleermuisprotocol. Alle bezoeken zijn met 1 waarnemer uitgevoerd.

Datum	Type	Tijd	Temperatuur	Wind	Weersomstandigheden
9-6-2017	Gierzwaluw	21.00-22.00	15 °C	2 Bft	Droog
5-7-2017	Gierzwaluw	21.00-22.00	13 °C	1 Bft	Droog
15-7-2017	Gierzwaluw	21.00-22.00	16 °C	1 Bft	Droog
9-6-2017	Huismus	20.00-21.00	15 °C	2 Bft	Droog
19-6-2017	Huismus	07.00-08.00	22 °C	0-1 Bft	Droog
30-5-2017	Kraam / zomerverblijf	21.45-0.00	16 °C	3 Bft	Droog
31-5-2017	Kraam / zomerverblijf	03.15-05.30	14 °C	2 Bft	Droog
5-7-2017	Kraam / zomerverblijf	22.00-0.00	16 °C	2 Bft	Droog
31-8-2017	Paarverblijf / najaarszwermen	20.30-23.00	15 °C	1 Bft	Droog/mot
20-8-2017	Paarverblijf / najaarszwermen	21.30-23.00	10 °C	1 Bft	Droog

Gierzwaluwen

Er zijn 10 nesten aangetroffen, waarvan 6 bij de projectwoningen. Boven de wijk waarin het onderzoeksgebied ligt foerageerden circa 20 gierzwaluwen.

Huismus

In het totaal zijn 3-4 territoria van de huismus in de projectwoningen vastgesteld. Een verblijfplaats kon niet met zekerheid worden gelokaliseerd maar is uit zorgvuldigheid in de aanvraag betrokken (4 verblijfplaatsen). De dichtheid komt overeen met literatuur, waar in stedelijk gebied een dichtheid van 5 territoria per hectare is vastgesteld.

Vleermuizen

Tijdens het onderzoek zijn verschillende soorten vleermuizen langsvliegend waargenomen. Alleen van de gewone dwergvleermuis zijn aan de projectwoningen verblijfplaatsen aangetroffen. Dit betrof 2 paarverblijven. De territoria zijn vastgesteld aan de hand van het roepgedrag. Het achterhalen van de verblijfplaatsen op woningniveau is zeer tijdrovend en voor het bepalen van de functie van de woningen niet belangrijk. Op basis van het gedrag is in het veld bepaald dat de verblijfplaatsen in de onderzochte woningen zitten. In de meeste gevallen betreft het kantpannen en spouwmuren aan de kopse kant van de woningen.

Omdat (vorstvrije) paarplekken ook als tijdelijk winterverblijf of als winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kunnen individuele winterverblijven niet worden uitgesloten.

B1.1.2 Beoordeling uitgevoerd onderzoek

Volgens de aanvrager is het onderzoek uitgevoerd volgens de kennisdocumenten en het vleermuisprotocol 2017. Het huismusonderzoek is gebaseerd op het onderzoeksprotocol van het Netwerk Groene Bureaus. Tijdens het onderzoek zijn van zowel gierzwaluw, huismus als vleermuizen verblijfplaatsen in/aan de beide panden aangetroffen. De onderzoeken zijn voldoende om de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen te kunnen bepalen.

B1.2 Invloed van het project op betrokken soorten

B1.2.1 Effectbeoordeling in de aanvraag

Gierzwaluw

Door de werkzaamheden worden 4 van de 6 aangetroffen nestplaatsen vernietigd en/of beschadigd. De andere 2 bevinden zich in het pad waar uiteindelijk geen dakwerkzaamheden plaatsvinden.

Als tijdelijke mitigatie voor de gierzwaluw worden 30 nestkasten (NK GZ 01) op niet projectwoningen opgehangen binnen ca 100 m van de huidige verblijfplaatsen. Mogelijk worden gierzwaluwgeluiden bij de vervangende verblijfplaatsen afgespeeld.

Met het behoud van de huidige dak- en gootconstructie zijn de huidige verblijfplaatsen in principe na afloop weer beschikbaar. Omdat door kleine veranderingen de nestgelegenheid al kan wijzigen en de huidige nestlocaties niet voldoen aan de minimale eisen uit het Kennisdocument, worden in de overstekken van de gebouwen inbouwkasten gerealiseerd (ingangen niet boven ramen). Hierbij worden tenminste 30 toegangen gerealiseerd.

Er wordt mogelijk gewerkt buiten de periode dat de gierzwaluw in Nederland aanwezig is. Hierdoor is het nodig de verblijfplaatsen ongeschikt te maken voordat de werkzaamheden worden uitgevoerd. Hiervoor worden de verblijfplaatsen afgesloten met zeil, doek, fijn gaas of PURschuim.

Huismus

Door de werkzaamheden worden 2 verblijfplaatsen van de huismus vernietigd die zich bevinden onder de dakrand. Doordat 1-2 verblijfplaatsen op het pand aanwezig zijn waar uiteindelijk geen dakwerkzaamheden plaatsvinden worden deze niet aangetast.

Als tijdelijke mitigatie voor de huismus worden (eind februari 2019) 8 nestkasten (NKGZ08 of vergelijkbaar) op niet projectwoningen opgehangen, binnen ca 100 m van de huidige verblijfplaatsen. De ervaring van de aanvrager is dat deze voor gierzwaluwen bedoelde kasten door huismussen vaak beter worden geaccepteerd.

Voorafgaand aan de werkzaamheden worden verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt. Hiervoor gebruikt u diverse methoden zoals het afsluiten met zeildoek, dubbeltjesgaas, PURschuim en dergelijke zoals beschreven in uw maatregelenboek.

Met het behoud van de huidige dak- en gootconstructie zijn de huidige verblijfplaatsen in principe na afloop weer beschikbaar. Het vogelschroot wordt na de renovatie op de derde panlat gelegd. Hierdoor is de gehele dakrand weer als verblijfplaats geschikt.

Bij de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de gevoelige perioden van de huismus. Waar gewerkt wordt tussen 1 maart en 15 augustus worden de huidige verblijfplaatsen en potentieel geschikte verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt voor 1 maart 2019 en na verkrijgen ontheffing.

Gewone dwergvleermuis

Door de werkzaamheden gaat 1 van de 2 paarverblijven verloren. De precieze locatie van deze verblijven is niet vastgesteld. Op basis van het gedrag is in het veld bepaald dat de verblijfplaatsen in de onderzochte woningen zitten. Er waren twee baltsende mannetjes waargenomen tussen de beide blokken. In de meeste gevallen betreft het kantpannen en spouwmuren aan de kopse kant van de woningen. Er wordt aangenomen dat er per pand 1 verblijfplaats is.

Als tijdelijke mitigatie voor de gewone dwergyleermuis worden 10 tijdelijke voorzieningen aangebracht (Schwegler 2FE, Vivara VK WS 01). Deze worden eind februari geplaatst. Doordat (met het wegvallen van de dakrenovatie van 1 pand) ruim verblijfplaatsen worden aangeboden, kan volgens de aanvrager volstaan worden met een kortere gewenningsperiode.

Als permanente maatregel worden maatvoorzieningen gerealiseerd, door inbouw van kasten in de overstekken van de gebouwen.

Er wordt gewerkt buiten de paarperiode. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden de bestaande verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt door het gebruik van exclusion flaps, wiggen onder de pannendaken (om tocht te veroorzaken) en het plaatsen van een steiger.

Alle soorten

Als de voorzieningen bij derden worden geplaatst wordt het eigendom overgedragen, onder voorwaarde dat de voorziening tot minimaal 6 maanden na gereedkomen werkzaamheden moet blijven hangen. In de praktijk blijken de voorzieningen nauwelijks te worden verwijderd. Juist daarom wordt ook gekozen voor duurzame voorzieningen. Voordat de kasten worden verwijderd, wordt gecontroleerd of ze in gebruik zijn. Als ze niet in gebruik zijn, kunnen ze worden verwijderd. Als ze wel in gebruik zijn, wordt afhankelijk van de bewoning gewacht tot na het broedseizoen, of wordt buiten de gevoelige periode de kast voorzien van exclusion flaps.

Op plekken waar het niet mogelijk is om buiten de kwetsbare periode te werken, worden tijdig maatregelen getroffen zodat de verblijfplaatsen niet worden verstoord in de meest kritische periode (broedtijd/paartijd).

B1.2.2 Toetsing van de effectbeoordeling

Gierzwaluw

Door het groot onderhoud worden 4 van de 6 verblijfplaatsen van de gierzwaluw vernietigd die zich bevinden onder het dak. Als mitigatie voor de aanwezige nestplaatsen worden 30 tijdelijke kasten geplaatst. Bij de werkzaamheden worden 30 maatvoorzieningen gerealiseerd in de overstekken van de gebouwen.

Deze verhouding (meer dan 5 vervangende verblijfplaatsen per verloren verblijfplaats) is in overeenstemming met het kennisdocument (tenminste 5 per verdwenen verblijfplaats). De gebruikte nestkasten zijn geschikt, en kunnen het broedseizoen in 2019 opvangen (plaatsing voordat de gierzwaluw in Nederland aanwezig is) als ze tijdig geplaatst zijn en op goede locaties worden geplaatst. De plaatsing is voorzien eind februari 2019.

Van de permanente voorzieningen is alleen een globale schets overlegd. Het definitieve ontwerp van deze voorzieningen dient ter goedkeuring te worden overlegd. Dit hebben we opgenomen in voorschrift 7

De werkzaamheden worden mogelijk uitgevoerd in de periode dat de gierzwaluw aanwezig is in Nederland. Voorafgaand aan de werkzaamheden (en voor het broedseizoen van de gierzwaluw) worden de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt. In de praktijk zal het gezien de vereisten voor de huismus niet mogelijk zijn om de werkzaamheden tijdens het broedseizoen voor de gierzwaluw uit te voeren.

Doordat tijdelijke en permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd, is er tijdens en na de werkzaamheden voldoende nestgelegenheid. Hierdoor komt de functionaliteit van het plangebied voor de gierzwaluw niet in gevaar. Er worden voldoende maatregelen genomen om een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen.

De voorgestelde maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Daarom leggen wij deze maatregelen vast in de voorschriften, onder soortspecifiek, de gierzwaluw.

Huismus

Als mitigatie voor de 2 aan te tasten nestplaatsen worden 8 tijdelijke kasten geplaatst. Volgens het kennisdocument worden per verblijfplaats 2 alternatieven aangeboden, zodat er een overmaat is. De kasten zijn in beginsel ontworpen voor gierzwaluw, maar zijn door de bodemmaat ook geschikt voor huismus. De gebruikte nestkasten zijn geschikt. In verband met de levertijd is aangegeven dat deze verblijfplaatsen pas eind februari kunnen worden geplaatst. Hierdoor is de gewenningstijd slechts enkele dagen in plaats van de in het kennisdocument opgenomen drie maanden.

De alternatieve verblijfplaatsen worden in overmaat aangeboden. Daarnaast is er in de omgeving veel geschikte andere bebouwing aanwezig. Dit blijkt uit de bouwwijze (pangedekt, goten) en uit de diverse andere verblijfplaatsen die bij het onderzoek in de omgeving zijn vastgesteld. Aangezien het gaat om een beperkt aantal nestplaatsen, er alternatieven zijn in de omgeving en er door het project ruim tijdelijke verblijfplaatsen als alternatief wordt aangeboden, kunnen wij instemmen met deze afwijking.

Voorafgaand aan de werkzaamheden moeten de verblijfplaatsen ontoegankelijk worden gemaakt. Voorafgaand aan het ontoegankelijk maken moet u een visuele controle laten uitvoeren door een ecologisch deskundige die moet beoordelen of er geen broedgevallen zijn (door warme weersomstandigheden kunnen huismussen eerder gaan broeden). Daarbij wordt gelet op nestindicerend gedrag. Als er aanwijzingen zijn dat de huismus op dat moment aan het nestelen is op het te renoveren pand, moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot na het broedseizoen.

Als er geen broedgevallen zijn kunnen de verblijfplaatsen ontoegankelijk worden gemaakt zodat de huismussen uitwijken naar de tijdelijke kasten. U heeft een aantal mogelijkheden voorgesteld zoals het afsluiten met doeken, gaas, spouwborstels, purschuim etc. volgens het bij de aanvulling gevoegde maatregelenboek ongeschikt maken.

De gehele dakrand van de beide gebouwen wordt weer beschikbaar gemaakt als nestplaats door het vogelschroot op de derde panlat aan te brengen. Hierdoor worden voldoende alternatieve nestplaatsen aangeboden, overeenkomstig het kennisdocument.

Naast het broedseizoen zijn ook aaneengesloten vorstperioden van minimaal drie dagen (met overdag temperaturen lager dan 0 graden Celsius) in de periode december tot en met februari kwetsbare perioden. Ook in die periode kan niet gewerkt worden, tenzij de nestlocaties buiten kwetsbare perioden ongeschikt zijn gemaakt.

Doordat tijdelijke en permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd, zijn er tijdens en na de werkzaamheden voldoende nestgelegenheid en schuilplaatsen. Hierdoor komt de functionaliteit van het plangebied voor de huismus niet in gevaar.

De voorgestelde maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Daarom leggen wij deze maatregelen vast in de voorschriften, onder soortspecifiek, de huismus.

Gewone dwergvleermuis

Door de werkzaamheden wordt 1 paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis beschadigd en/of vernield. De precieze locatie is onbekend, maar bevindt zich waarschijnlijk onder de kantpannen of in spouwmuren (bij al geïsoleerde spouw bovenkant spouw).

Paarverblijven kunnen ook als tijdelijk winterverblijf of als winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt worden.

Als tijdelijke mitigatie worden 10 vleermuiskasten aangebracht van het type Schwegler 2FE of VK WS 01. Deze typen zijn geschikt om zomer- en paarverblijven van <10 exemplaren te vervangen. Het is echter niet geschikt als winterverblijf. De kasten worden volgens de laatste informatie eind februari geplaatst.

Om een paarseizoen op te vangen is het volgens het kennisdocument noodzakelijk om deze voor 15 februari te plaatsen. Omdat in dit geval (door het wegvallen van werkzaamheden aan één pand) ruim gemitigeerd wordt, is een enkele weken kortere gewenningstijd voor de paarperiode toelaatbaar. Het is dan wel noodzakelijk dat de kasten daadwerkelijk eind februari zijn geplaatst, uiterlijk voor half maart.

Als permanente maatregel worden maatvoorzieningen gerealiseerd in de overstekken van de gebouwen. Er is alleen een schets overlegd. Het definitieve ontwerp van deze voorzieningen dient ter goedkeuring te worden overlegd.

Voor de gewone dwergvleermuis wilt u het werken buiten het paarseizoen, en voorafgaand aan de werkzaamheden wilt u de verblijven ongeschikt maken door te werken met het afsluiten van de openingen met zeildoek in combinatie met exclusion flaps, of door tocht te creëren waardoor de verblijfplaats ongeschikt raakt. De gevoelige perioden van de dwergvleermuis zijn met name de voortplantingsperiode en winterperiode. Daarbuiten zijn werkzaamheden mogelijk.

Voor de gewone dwergvleermuis is een uitvliegcontrole noodzakelijk met een batdetector. Na de getroffen maatregelen moeten de vleermuizen 3-5 dagen de tijd worden gegeven de verblijfplaats te verlaten onder voor vleermuizen gunstige omstandigheden ($>10^{\circ}\text{C}$, weinig wind, maximaal motregen). Indien alsnog vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten extra maatregelen getroffen worden om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. Deze procedure dient herhaald te worden totdat geen exemplaren meer waargenomen worden. Vervolgens kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden.

Doordat tijdelijke en permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd, zijn er tijdens en na de werkzaamheden voldoende verblijfplaatsen. Hierdoor komt de functionaliteit van het plangebied voor de gewone dwergvleermuis niet in gevaar. Er worden voldoende maatregelen genomen om een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen.

De voorgestelde maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen, in combinatie met de aanscherpingen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Daarom leggen wij deze maatregelen vast in de voorschriften, onder soortspecifiek, de gewone dwergvleermuis.

Conclusie toetsing

Door de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van de gierzwaluw, de huismus en de gewone dwergvleermuis verloren gaan, hiervoor is ontheffing nodig. Er is geen ontheffing nodig voor het verstoren van de gierzwaluw, de huismus en de gewone dwergvleermuis als de in de aanvraag en voorschriften opgenomen maatregelen worden genomen. In de volgende paragrafen toetsen wij of de ontheffing op basis van de wet verleend kan worden.

B1.3 Alternatieven voor realisatie van het project

B1.3.1 Alternatievenafweging in de aanvraag

De voorgenomen werkzaamheden zijn specifiek voor de in deze ontheffing aangevraagde woningen, de werkzaamheden zijn locatiegebonden. Alternatieve locaties voor de uitvoering van de werkzaamheden zijn dan ook niet aan de orde.

In deze fase wordt voor de Ossenweerdstraat 13-30 uitgegaan van isolatie van de vloer van de zolderberging. Na het vervangen van de dakpannen en goot zijn de oorspronkelijke verblijfplaatsen voor huismus en gierzwaluw weer beschikbaar/toegankelijk. Mocht bij het vervangen van de dakpannen blijken dat toch dakplaten nodig zijn, worden de huidige nestlocaties aangetast. Daarom heeft deze werkwijze ecologisch geen voorkeur. Verder is gekeken of de werkzaamheden op een andere, minder verstorende wijze, kunnen worden uitgevoerd, maar deze manier is niet gevonden, met uitzondering van het niet volledig uitvoeren van de werkzaamheden. In dat geval worden de afspraken vanuit het Energieakkoord (en Klimaatakkoord Parijs) niet gehaald.

Woningcorporaties in Nederland staan voor een grote opgave om aan de afspraken uit het Energieakkoord invulling te geven. Deze doelen zijn enkel te bereiken als gedurende het gehele jaar werkzaamheden worden uitgevoerd. Met de huidige planning worden de paarverblijfplaatsen voor vleermuizen ontzien, maar andere functies en soorten worden wel geraakt. Binnen dit project is geen alternatieve planning mogelijk waardoor alle functies van alle soorten geheel worden ontzien.

B1.3.2 Toetsing van de alternatievenafweging

Het project is locatie specifiek. De woningen hebben onderhoud nodig en isolatie is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan duurzaamheidseisen. Voor de uitvoering van de isolatie zijn geen reële alternatieven. Voor de uitvoering van de werkzaamheden en de planning wordt rekening gehouden met beschermde soorten, maar door de grote opgave is het niet uitvoerbaar om alle functies van alle soorten te ontzien. Omdat de werkzaamheden niet op een andere locatie of andere wijze uitgevoerd kunnen worden is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

B1.4 Wettelijk belang van het project

B1.4.1 Motivatie wettelijk belang in de aanvraag

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig 'in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid', 'de bescherming van flora en fauna' en 'in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

Mensen kunnen gezondheidsklachten ondervinden door vocht in de woning. Het is niet duidelijk welke specifieke factoren in een vochtige woning hiervoor verantwoordelijk zijn. Waarschijnlijk spelen huisstofmijten en schimmels een belangrijke rol. Ook kan vocht ervoor zorgen dat chemische stoffen zoals formaldehyde uit bouwmaterialen vrijkomen. Daarnaast kan ook een te droge woning tot gezondheidsklachten leiden. In onderzoek is een consistente associatie gevonden tussen vocht in de woning en het voorkomen van luchtwegsymptomen zoals hoesten en piepen. Het is waarschijnlijk dat schimmels een rol spelen in de relatie tussen vochtige woningen en gezondheidseffecten, maar een kwantitatieve onderbouwing hiervan ontbreekt (nog) (bron: www.rivm.nl). In het kader van de volksgezondheid is het dan ook belangrijk dat betreffende werkzaamheden worden uitgevoerd. Door de woningen vocht- en tochtvrij te maken, is er ook meer comfort voor de bewoner.

Het verbeteren van het binnenmilieu van woningen, scholen en kindercentra is één van de speerpunten uit de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid van de overheid (bron: www.rivm.nl).

Door het groot onderhoud en de verduurzaming zullen de woningen technisch in betere staat verkeren en beter geïsoleerd zijn. Door isolatie van woningen en het verbeteren van de ventilatie kunnen enerzijds de energielasten sterk verlaagd worden en anderzijds het comfort en het binnenmilieu verbeterd worden. Door de woningen goed te isoleren, zullen vocht- en tochtproblemen tot het verleden horen, hiermee draagt Woonbedrijf Ieder1 als eigenaar van de woningen bij aan een verbetering van de volksgezondheid.

In het Klimaatakkoord van Parijs is afgesproken om de opwarming van de aarde tegen te gaan. Ten einde de CO₂-uitstoot (als veroorzaker van de opwarming) te verminderen, zet de rijksoverheid in op onder meer energiebesparende maatregelen. De woningeigenaar, Woonstichting Ieder1, heeft zich hieraan gecommitteerd en isoleert in de loop van de jaren haar woningbestand. Met de isolatiewerkzaamheden wordt invulling geven aan de doelstelling uit het Koepelconvenant Energiebesparing Gebouwde Omgeving & Convenant Energiebesparing Huursector. Slecht geïsoleerde woningen zorgen voor een groot aandeel in de CO₂-uitstoot. In een slecht geïsoleerde woning dient immers meer gestookt te worden om een warm binnenklimaat te behouden. De te treffen maatregelen zijn er op gericht om gemiddeld energielabel B te behalen. Op deze wijze wordt door de initiatiefnemer (en woningcorporaties in het algemeen) een (belangrijke) bijdrage geleverd aan het behalen van nationale (Energieakkoord; Convenant Energiebesparing Huursector) en mondiale (Klimaatakkoord van Parijs) klimaatdoelen.

Door de isolatie kan het binnenklimaat verslechteren, veel bewoners zijn onvoldoende op de hoogte van nut en noodzaak van regelmatige ventilatie. Hierdoor kan de energiewinst teruglopen, vochtige lucht verwarmt slechter op, en kunnen problemen met de volksgezondheid optreden. Door het verbeteren van de mechanische ventilatie treedt gemiddeld een verbetering op van de luchtkwaliteit in de woning en wordt schimmelvorming, die zich nu bij verschillende appartementen in de natte ruimte heeft ontwikkeld, opgelost.

Binnen Ieder1 is een strategische keuze gemaakt om het meest noordelijke gebouw (Ossenweerdstraat 1-11) te verkopen. Aan deze woning gaat enkel periodiek onderhoud geschieden (schilderen). Deze werkzaamheden worden zo ingepland dat er geen verstoring aan de huidige en tijdelijke verblijfplaatsen zal optreden. Met de nu geplaatste en geplande voorzieningen is er sprake van een duidelijke plus voor de fauna, waardoor ook voor het wettelijk belang 'flora en fauna' relevant is.

B1.4.2 Toetsing aan wettelijk belang

Wij zijn van oordeel dat de wettelijke belangen 'in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid' voor de gierzwaluw en de huismus en in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voor de huismus voldoende zijn aangetoond. Renovatie en isolatie van woningbouw biedt een belangrijke verbetering van het binnenklimaat waardoor gezondheidsklachten minder kans krijgen. Daarnaast is voor gewone dwergvleermuis het belang 'de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende aangetoond, omdat duurzame woningen bijdragen aan energiebesparing.

Het doel van het project is onderhoudstechnisch van aard, waarbij ook energetische maatregelen getroffen moeten worden. Het project wordt niet uitgevoerd in het belang van de flora en fauna.

B1.5 Beoordeling staat van instandhouding

In de periode 2011-2013 zijn er 139 broedparen van de gierzwaluw vastgesteld in de toen onderzochte delen van Deventer, en werd het totaal aantal broedparen in de gemeente op 300 geschat. De afgelopen 3 jaar zijn 164 nesten geregistreerd. Een significante toename van het aantal registraties, maar er is geen duidelijkheid of het aantal broedparen in Deventer is toegenomen, of dat enkel het aantal registraties is gestegen. In de gemeente Deventer lijkt er sprake te zijn van een stabiele populatie van gierzwaluwen. Door het behoud van de huidige dak- en gootconstructie zijn de huidige verblijfplaatsen in principe na afloop weer beschikbaar. Daarnaast worden in de overstekken van het gebouw inbouwkasten gerealiseerd (ingangen niet boven ramen). Hiermee blijft voldoende nestgelegenheid aanwezig en is er door het project geen invloed op de plaatselijke staat van instandhouding van de gierzwaluw.

Er is geen aanleiding om een afwijking van de landelijke trend van de huismus te verwachten (snelle daling aantal broedparen van de huismus in jaren 90 vorige eeuw en inmiddels stabilisatie op een lager (40% t.o.v. 1990) niveau. Door het plaatsen van verhoogd vogelschroot blijven de huidige dakranden geschikt, daarnaast wordt 3 keer zoveel vervangende nestgelegenheid in de overstekken aangeboden. Hiermee blijft voldoende nestgelegenheid aanwezig en is er door het project geen invloed op de plaatselijke staat van instandhouding van de huismus.

Gewone dwergvleermuizen worden nagenoeg overal waargenomen waar bebouwing aanwezig is. Het is de meest algemene vleermuissoort van Nederland en wordt ook in veel projecten binnen de gemeente Deventer aangetroffen. Er zijn 2 paarverblijven vastgesteld. Het projectgebied maakt deel uit van de metapopulatie die zich uitstrekt over meerdere wijken. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis wordt niet aangetast doordat tijdig tijdelijke en permanente vervangende verblijfplaatsen worden gerealiseerd.

B1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb²³ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging. Wij zien geen aanleiding om de gevraagde ontheffing te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

B1.7 Eindconclusie toetsing

De gevraagde ontheffing van de verbodsbepalingen voor gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast. Er is geen andere bevredigende oplossing voor handen waarbij minder effecten op de beschermde soorten optreden. Er is een wettelijk belang aanwezig om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

B1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb²⁴. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

C Slotconclusie

Er zijn geen belemmeringen om de aangevraagde ontheffing in verband met uitvoering van planmatig onderhoud aan de Ossenweerdstraat 1 t/m 11 en 13 t/m 30 in Deventer te verlenen. Voor het verstoren van gierzwaluw, huismus en de gewone dwergvleermuis is geen ontheffing nodig vanwege de mitigerende maatregelen. Om de bescherming van natuurwaarden zo goed mogelijk te borgen zijn aan de ontheffing voorschriften verbonden.

---

²³ Wnb, artikel 1.10, derde lid.

²⁴ Art. 1.11, eerste en tweede lid